

2011. június 16. csütörtök
 Márk evangéliuma 15,1–19

Dr. Peres Imre

Jézus Pilátus előtt

^{15,1} Korán reggel haladéktalanul határozatot hoztak a főpapok a vénekkal, az írástudókkal és az egész nagytanácssal együtt. Azután Jézust megkötözve elvitték, és átadták Pilátusnak. ^{15,2} Pilátus pedig megkérdezte tőle: "Te vagy a zsidók királya?" Ő így válaszolt neki: "Te monddod." Késői kéziratok hozzátesszik: ő pedig semmit sem válaszolt ^{15,3}A főpapok hevesen vádolták őt. ^{15,4}Pilátus ismét megkérdezte tőle: "Nem felelsz semmit? Nézd, mennyire vádolnak!" ^{15,5} Jézus pedig többé semmit sem válaszolt, úgyhogy Pilátus nagyon elcsodálkozott.

Jézus és Barabbás

^{15,6}Ünnepenként el szokott bocsátani nekik egy foglyot, akit ők kívántak ^{15,7}Barabbás is fogságban volt azokkal a lázadókkal együtt, akik a lázadás idején gyilkosságot követtek el. ^{15,8}A sokaság tehát felmenve Pilátus elé, kérte tőle azt, amit mindig megtett nekik. ^{15,9} Ő pedig megkérdezte tőlük: "Akarjátok, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát?" - ^{15,10}mert tudta, hogy irigységből szolgáltatták ki Jézust a főpapok. ^{15,11}A főpapok azonban felbujtották a sokaságot, hogy inkább Barabbás elbocsátását követeljék. ^{15,12}Pilátus ismét megszólalt, és ezt mondta nekik: "Mit tegyek akkor azzal, akit a zsidók királyának mondotok?" ^{15,13}Azok ismét felkiáltottak: "Feszítsd meg!" ^{15,14}Pilátus megkérdezte tőlük: "De mi rosszat tett?" Azok pedig még hangosabban kiáltottak: "Feszítsd meg!" ^{15,15}Pilátus eleget akart tenni a sokaság kívánságának, és szabadon bocsátotta nekik Barabbást; Jézust pedig miután megostoroztatta, kiszolgáltatta, hogy megfeszítsék.

Jézus kicsúfolása

^{15,16}A katonák elvitték őt a palota belsejébe, a helytartóságra, és összehívták az egész csapatot. ^{15,17}Felöltöztették bíborba, tövisből font koronát tettek a fejére, ^{15,18}és elkezdtek köszönteni: "Üdvözlégy, zsidók királya!" ^{15,19}Nádszállal verték a fejét, leköpdösték, és térdhajtással hódoltak előtte.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A nagytanács előtti kihallgatás után a Pilátus előtti kihallgatás következik. Jézus sorsa egyre jobban megpecsételődik, mert Márk sejteti, hogy a főpapok eltökélt szándékuktól nem állnak el: Jézust halálra kell juttatni. Részükről, akik az akkori zsidó teológia legfőbb képviselői, ez a magát messiásnak vagy királynak gondolt Jézusnak a legnagyobb megaláztatása,

kicsúfolása. Márk teológiai törekvése azonban az, hogy éppen ezen az úton követve Jézust, egyre nyilvánvalóbbá tegye, kicsoda Ő igazán. Márk itt egyre jobban nyitja és tágítja a perspektívát: Jézus ugyanis már nemcsak a zsidó nép és hatóságok előtt lesz közismertté, hanem a római hivatalok előtt is, ami Márk szemében azt jelenti: a pogányok is láthatják benne megváltójukat. A pogány világ képviselője itt Pilátus, aki egyúttal a római hatalmat is képviseli. Csak ő jogosult kimondani a halálos ítéletet, ami nélkül a főpapok döntése kudarcra lenne ítélve. Ezért olyan fontos Pilátus befolyásolása, hogy a nagytanács akarata érvényesüljön az ő döntésében is. Úgy tűnik, Pilátus ódzkodik a nagytanács nyilvános manipulációjától, nem akar a zsidó főpapok eszközévé válni, de végső soron nem fog tudni ellenállni. Hiába kérdezi: Mi történt volna Jézussal, ha Pilátus nem írja alá a halálos ítéletet? Szabadon bocsátották volna? Vagy újabb hamis vádak jöttek volna elő? Márk ezen nem gondolkodik. Jézus útja a halálba vezet. Csak így lehet Jézus messiás, a világ megváltója. A megkegyelmezett és szánalomból felmentett Messiás nem lehet Isten követe, Dávid Fia vagy a zsidók királya. Márk és egyháza teológiai gondolkodása szerint tehát Jézus sorsa elkerülhetetlen volt.

1–5. vers

Márk szerint nyomban követik egymást az események. Ugyanis a görög εὐθὺς azt jelzi, hogy azonnal folytatódott a per, csak most már Pilátusnál. Ezt erősíti a másik időhatározó, a πρῶτῃ (korán reggel), vagyis: azonnal korán reggel. Márk újra említi, hogy a nagytanács, beleértve annak egyes csoportjait, határozatot

hozott. Ez bizonyára már nem Jézus halálára vonatkozott, hanem arra, hogy mit tegyenek tovább Jézussal. Jézus ügyével ugyanis tovább kell menni Pilátushoz, aki mint a római hivatal legmagasabb képviselője egyedül rendelkezik a *ius gladii*-val, vagyis a halálos ítélet jogával. Most tőle várják döntésük ratifikálását. Esetleg döntésükben az is szerepelhetett, hogy mi lesz az igazi vád Jézus ellen, és hogy ki fogja azt Pilátusnak előadni, esetleg milyen további érvekkel tudják alátámasztani. Jézust átszállítása előtt megkötözik. A δῆσαντες participiumi forma a δέω igéből származik, ami azt jelenti: megkötözni, megbilincselni, ami az akkori helyzetben nem kizárt, hogy valakihez hozzákötik, valakivel összeláncolják. Jézust tehát megfosztják szabad mozgásától, és így próbálják biztonságban tartani őt. A főpapok félnek attól, hogy Jézus esetleg elmenekülhetne, vagy hogy segítségére siethetnének tanítványai, akik elrabolhatják őt. De az sincs kizárva, hogy az egész csak a látszat végett van, mivel Jézus nem tanúsított ellenállást, és a főpapoknak nem kellett félniük, hogy Jézus agresszív lesz. Viszont ha Pilátusra hatást akartak gyakorolni – márpedig akartak!-, hogy Jézus milyen közveszélyes bűnöző, aki királlyá teszi magát, és aki mögött esetleg zelóták is állhatnak, akik fegyverrel a kezükben jöhetnek vezérük segítségére, akkor ezért is hatásosnak bizonyulhatott Jézus bilincsbe verése. Ennyire nem ismerik Jézust és ennyire vakok. Amikor Pilátushoz érkeznek,¹ átadják őt neki, ill. katonáinak, akik tovább rendezik Jézus helyzetét.

A kihallgatást most Pilátus folytatja. Valószínűleg nemcsak az ő emberei voltak ott, akik a római jogrendhez tartoztak, és akik segítettek neki az ilyen jogi esetek rendezésében. Ott voltak a korábban felsorolt főpapok, a vének és az írástudók, akik mint *advocatus diaboli* állandóan közbeszóltak, és meg akarták zavarni Jézust védekezésében. Ez taktikus eljárás volt részükről, csak éppen nem számoltak azzal, hogy Jézus nem fog védőbeszédet mondani. Pilátus kérdése abban az időben és abban a közegben hajmeresztő, de egyenes és célratoró: *σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων?* Ebből látszik, hogy Pilátus politikailag értelmezi Jézus szerepét, és ezért kérdését is egyenesen politikailag fogalmazza. Petr Pokorný figyelmeztet, hogy Márk eddig ezt a titulust Jézusra alkalmazva még nem használta.² Most miért veszi elő? Az „Izrael királya” cím ugyanis teljesen politikai jellegű megjelölés, amire a rómaiak érzékenyek voltak, mert mélyen érintette jogi és hatalmi rendszerüket. Így tehát annak ellenére, hogy Jézus soha nem tartotta magát királynak, most a főpapok ezzel a váddal akarják halálra ítélni. Igaz, hogy Jézus hirdette Isten országát, és annak közvetlen képviselőjének tartotta magát, ezért talán a tanítványok szívesen vették volna, ha Jézus tényleg nagyobb hatalmi ambíciókkal lépett volna fel.³ Jézus azonban nem vállalja azt, hogy csak ilyen értelemben fogják fel küldetését. Ez annak félreértése lenne. Viszont Pilátus fontos igazságot fogalmazott meg kérdésében, amelyet a tanítványok soha Mesterük életében nem tettek fel Jézusnak: *Te vagy a zsidók királya?* Ilyet, ill. hasonlót Keresztelő János tanítványai kérdeztek Jézustól: *Te vagy-e az, akét várunk...?* Ami persze messiási váradalmukra vonatkozott.

Jézus végső soron nem zárkozhatott el a kérdés és a válasz elől. Nem hazudhatott, hogy nincs ilyen küldetése. Csak nem olyan, ahogy azt Pilátus vagy a főpapok gondolták. Pilátus bizonyára azért teszi fel ezt a kérdést így egzaktnak, mert a főpapok vezette tanács így fogalmazhatott a vádiratban, amit Pilátusnak átadott, és ilyen értelemben folytatta a Jézus elleni vádaskodást Pilátus udvarán is. Jézus vallási kihágásairól, amit korábban oly sok hamis tanú a nagytanács előtt szajkózott, már messziről sincs említés. Most a főpapok élezik a vádat politikai síkon, mert ettől várják Pilátus pozitív döntését, vagyis hogy Jézus királyi igénye felbőszíti a prefektust, aki így azonnal bűnösnek találja, tehát nyomban halálra ítélteti őt. Jézus Pilátus kérdésére egyenesen válaszol: *σὺ λέγεις*. Válasza azonban nem nyugtatja meg Pilátust. Mint prefektus és mint katona, látott már életében sok hősködő embert, sok önjelöltet különböző posztokra, vagy sok foglyot és elítéltet, akik az életükért könyörögtek. Jézus nem tartozott egyikükhöz sem. Jézus csendes, kiegyensúlyozott méltósága Pilátus előtt is látható. Jézus nem hősködik, nem szitkozódik, de nem is könyörög a szabadulásért. Ez megzavarja és elgondolkodtatja Pilátust. Éreznie kell, hogy Jézus nem az, akiről szólnak a főpapok vádjai. Jézus válasza ugyan pozitívan értelmezhető, de Pilátus tudja, hogy bizonyára másképp értendő, mint ahogyan ő gondolta. Jézus válasza tehát számára további magyarázatra szorul, ezért a következő kihallgatási fázisban tovább próbálja Jézust szóra bírni. A főpapok erősen vádolják Jézust. Márk ezt nem részletezi. Így nem lehet pontosabban tudni, hogy most a főpapok milyen vádakat emlegetnek. Valószínű, hogy azon mesterkednek, hogy Jézus elleni vádjaikat politikailag színezzék, vagyis

¹ Lényegesebb szövegváltozás, ami egyúttal bizonyos pontosabb értelmezést is takarhat, már az 1. versben található: a görög ἀποφέρω (elvinni, elvezetni, elszállítani) helyett az egyes kéziratok (C D W Θ J¹ 565. 700. 892. 1424 stb.) a pontosabb ἀπήγαγον-t használják (elvezették), amihez még további bővítmények is hozzákerültek: εἰς τὴν αὐλήν (D it), vagyis az udvarba, nyilván itt már Pilátus udvaráról van szó, ahol tovább zajlott Jézus kihallgatása.

² P. POKORNÝ, *Vyklad evangelia podle Marka*, 310.

³ Vö. kérdésüket az ApCsel 1,6-8-ban: Nem ebben az időben állítod-e helyre Izraelnek az országot?

hogy Jézus itt is ismerje be – hasonlóan, ahogy beismerte előttük messiási voltát -, hogy ő király. A márkι κατηγορέω (megvádolni, bevádolni, vádat emelni, váddal illetni) azt akarja kifejezni, hogy a főpapok Jézus ellen panasszal éltek olyan hivatal előtt, amelytől a legsúlyosabb ítéletet várták: a halált. Vádjaik hevesek és sokfélék voltak. Ezt takarja a görög πολλά.

Pilátus csodálkozik, hogy Jézus semmit sem válaszol: οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Ő is érzi, hogy a főpapok heveségében nagyfokú elfogultság van, amit ki is mond: ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. Számára logikus lett volna, ha Jézus ügyes szónoklattal kiforgatta volna ezeket a vádakot. Pilátus itt talán szem előtt tarthatta a görög-római filozófiai eszme-futtatásokat, amikor a nagy szónokok szinte a semmőről órákig tudtak beszélni a nyilvánosság előtt. Jézus ügye pedig egészen érdekes szituációt teremthetett volna, és Jézus kimenthet-e volna magát a főpapok szorításából ügyes beszéddel. Jézus azonban nem él ezzel a hellénista módszerrel. Ő nem azért áll vádlói előtt, hogy magyarázkodjon vagy szórakoztassa őket. Hanem mert odaszólította az Atya, akinek az Írások értelmében engedelmeskedik. És ezt nem érti, és nem is értheti a pogány Pilátus. További unszolására sem válaszol semmit Jézus.⁴ Pilátus ezen nagyon elcsodálkozott. Márk ezt a csodálkozást a görög θαυμάζω szóval fejezi ki. Nehéz megmondani, hogy ez a csodálkozás mit takar Pilátus szemében, aki elsősorban kemény politikus és katona volt, aki saját esetében bizonyára mindvégig harcolt volna megmeneküléséért. Szerinte Jézus mintha túl könnyen adta volna fel a harcot. Idő előtt rezignált, és ezzel kiszolgáltatja magát ellenségeinek, akik pont erre várnak. Vagy azon is csodálkozhatott, hogy hogyan tudják a főpapok ezt a jámbor embert királynak minősíteni, vagy halálát követelni. Márk itt megpendíti azokat a finom hangokat, amelyek nála arra utalnak, hogy Márk és egyháza nem bántja Pilátust döntéséért, Jézus haláláért. Pilátus Márknál valahol a háttérben áll, mint olyan személy, aki kikényszerített döntésével hozzájárult Jézus váltságművéhez. Ezért rejtett szimpátiát takar Márk előzékeny Pilátus- említése, mint ahogy KÁLVIN János is mondja, hogy „e tekintetben dicséretes is Pilátus igazságossága”⁵. Jézus azonban itt többet neki sem felelt. Életének zárószavai már nem az emberekhez fognak szólni, hanem az Atyához. Elmondta tanítványainak és elmondta ellenségeinek is mindazt, ami fontos volt. Ezentúl már csak az Atyára figyel. Hiszen életútja odakanyarodik, őhózzá kell készülnie, és amit át kell még élnie, azt az Atya színe előtt akarja átélni, még akkor is, ha azt fogja mondani neki: *Miért hagytál el engemet?* Ezért itt már Jézus nem szól az emberekhez, akik végső soron nem értik sorsát. Ő nem ellenségeinek engedelmeskedik, hanem az Atyának és a neki kiszabott sorsnak, amit mégis önként, engedelmesen vállal magára Ézs 53,7 értelmében.

6–10. vers

Márk közbeiktatja a hagyomány értelmében azt, hogy Pilátus mennyire akart volna Jézuson segíteni. A zsidók szokásának megfelelően, ünnepenként el szokott bocsátani nekik egy foglyot, akit ők kívántak.⁶ Azt gondolta, hogy ha Jézusnak lenne néhány pártfogója a tömegben vagy a nagytanácsban, sikerülhetne kiegyezni, hogy ezen a „jogon” Jézus szabad lábra kerüljön. Most is ezt a szokást, amelyet Márk szerint Pilátus „mindig megtett nekik”, követelik a zsidók. Fel is teszi tehát a kérdést: "Akarjátok, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát?" Jézus azonban nem szokványos ember, és Pilátusnak sem sikerülhet szokványosan intézni az ügyét. A kérdésre nem jön pozitív válasz, mert a zsidók egy lázadót kérnek szabadon bocsátani, Barabbást, akit egy lázadás idején fogtak el és gyilkossággal vádoltak.⁷ A zsidóknak most azonban mindenki jobb Jézusnál. Szerintük Jézus értéke nem ér fel egy gyilkossal (terroristával) sem. Ennyire lent látják őt – ott, ahova ők maguk próbálják őt letaszítani. Márk megjegyzi, hogy Pilátus azonban tudja, hogy a dolgok nem egészen így állnak, mert a zsidók irigységből szolgáltatták ki Jézust. Mit tehet itt ő? Végül is rajta múlik, milyen határozatot hoz Jézus ügyében. Érezhette, hogy nagyon feszül a dolog, és hogy ebben az ügyben nemcsak Jézusról van szó, hanem az ő további sorsáról, Róma és a zsidók további politikai kapcsolatáról is. Milyen kompromisszumot lehet itt keresni? Pilátus úgy dönt, hogy bár meg van győződve Jézus ártatlanságáról, kockáztatni nem fog, és bár kegyetlen dolog következik: Jézust kiszolgáltatja (παραδίδοναι) nekik.

⁴ A 3. versben a főpapok vádaskodásai után kiegészítésképpen egy további mondat kerül a vers végére, amivel az egyes kéziratok és a mögöttük álló teológiai hagyományok Jézus abszolút hallgatását hangsúlyozzák: αὐτος δε οὐδεν ἀπεκρίνατο (N W Δ Θ Ψ ¹³ 33. 565. 579. 1424).

⁵ KÁLVIN János: *Evangéliumi harmónia* IV, Budapest, 1942, 124.

⁶ Sajnos, arra vonatkozóan, hogy húsvét alkalmával szabadon kellett volna a római hatóságnak bocsátani egy zsidó foglyot, nem áll rendelkezésünkre semmilyen történelmi adat.

⁷ Feltehetően politikai lázadásban vett részt, amikor vagy a rómaiak elleni támadásokban volt részes, vagy a régi dávidi ország helyreállításáért küzdött. Ilyen gerilla harcokban, amilyeneket a zelóták is folytattak, hamar kerülhetett sor gyilkolásokra. A tömeg kérésével tulajdonképpen a biztos haláltól menekült meg – szemben Jézussal, akinek halálát a tömeg meg is erősítette. Hogy mennyire van a tömeg haragjában csaldódás vagy bosszú(ság) amiatt, hogy Jézus nem vállalta a Barabbás által képviselt népvédő-lázadó szerepet, csak találgatás tárgya lehet.

11–15. vers

A főpapok értenek a manipuláció és felbujtás politikájához. Arra hangolják a sokaságot, hogy Pilátus Barabbást bocsássa szabadon. Pilátus újabb kérdésére a zsidók megerősítik követelésüket, és ezzel Jézus sorsát megpecsételik. Hiába lesz Pilátus érvelése, hogy mi rosszat tett Jézus, a manipulál és elvakított tömeg egyre hangosabban zajongva kiáltja: Feszítsd meg! Pilátus itt már nem lát más kiutat ebből a szorultságból. Jézus védelmében kapitulál, és szabadon bocsátotta nekik Barabbást. Jézust pedig miután megostoroztatta, kiszolgáltatta, hogy megfeszítsék.

16–19. vers⁸

Jézus katonák kezébe kerül.⁹ Sorsáról emberileg már döntöttek, mert a főpapoknak a vénekkel, az írástudókkal és az egész tanáccsal folytatott tanácskozása után Pilátus megerősítette a halálos ítéletet. Amikor megostoroztatta Jézust, kitette Őt a nép kénye-kedvének. Jézus testileg elcsigázottan, kialvatlanul (hiszen már két éjszakát átvirrasztott és átszenvedett), átfázva, éhesen, megsebzetten, elhagyatva és idegileg kifáradva a katonák játékszerévé lesz. Nem zsidó férfiakról van szó, mert ők nem lehettek a római provinciális hadsereg tagjai. Nem csak nagy „hősöket“ és „hadvezéreket“ találunk közöttük, de nagyon szármalmas embereket is, akik otthontalanokként és az élet hajótöröttjeiként rendkívül irigyek, vulgárisak és kegyetlenek tudtak lenni. Mivel nem volt semmi reményük és perspektívájuk, hatalmuk birtokában képesek voltak kegyetlenül pusztítani és eltaposni mindent, aminek egyébként varázsa és értelme lehetett volna.

Jézus ilyen embereknek van kiszolgáltatta. Ebben az értelemben is beteljesedik a háromszor megjövendölt szenvedése, miszerint: „*az Emberfia átadatik a főpapoknak és az írástudóknak, halálra ítélik, és átadják a pogányoknak, kigúnyolják és leköpi, megkorbácsolják és megölik*“ (Mk 10,33-34). A katonák tehát elvezetik Jézust valahova a palota belsejébe, és összehívták az egész csapatot, hogy „szórakozzanak“ vele. A hely nem határozható meg pontosan. A görög αὐλή jelenthet udvart, udvarteret és palotát. Szó lehet Heródes palotájáról vagy Antonius erődjéről, ahol a római őrég székelt és ahol a börtön is volt. A fordításokban rendszerint úgy szerepel, hogy Jézust bevezették a helytartósági épület udvarterébe, ahol várakoztak, gyakorlatoltak, büntettek és bizonyos kaszárnyai „csínyeket“ vittek véghez.

Hogy nem Jézus volt az első, akit effajta katonai megaláztatás ért, elárulja az is, hogy a katonáknak a kezük ügyében vannak a „drill“-hez szükséges eszközök; tudják, mit kell Jézussal tenniük. Hasonló katonai szadizmusról ír Suetonius antik író Vitellius császárnak a római katonai őrzőjárat általi megaláztatásáról: „...*kezét hátrakötte, kötelet akasztva a nyakába, rongyosan, félmeztelenül vonszolták le a forumra; a Via Sacrán végig számtalan testi bántalomban és sértésben volt része; fejét a bűnösöknél szokásos módon bajánál fogva hátratárogatták, álla alá begyével felfelé kardot erősítettek, hogy arcát mutassa, és tekintetét ne szegyezhesse a földre; ürülékkel, piszokkal hajigálták meg, gyújtogatónak, zabálónak szidták... Végül a Sóbajok lépcsőinél rengeteg apró csapással szétmarcangolták, úgy ölték meg, és kampóval a Tiberisbe vonszolták*“.¹⁰ Josephus Flavius pedig azt írja, hogy amikor Titus bevette Jeruzsálemet, a foglyul ejtett zsidókat kegyetlenül megbüntette, véresre korbácsolta és mindenki szeme láttára végül keresztre feszítette. Némely kommentárok rámutatnak pl. a római katonai szokásokra a Saturnália ünnepkor színjátékaira vagy Agrippa király szenvedésére és kigúnyolására Alexandriában.

A Jézussal folytatott játék az udvaron vagy az udvartérben zajlik. A könnyű szórakozás reményében még más katonák is érkeznek, akik abban az időben nincsenek is szolgálatban. Egy egész cohorsra valóan vannak: olyan alakulatról van szó, amely mintegy 600 embert számlálhatott. Ezek a katonák úgy bánnak Jézussal, mint valami bohóccal, aki királynak adja ki magát. A tiszteletadáshoz fel is öltöztetik. Ünneplő királyi ruhaként bíborpalástot adnak rá,¹¹ koronaként pedig tövisből font koszorút nyomnak a fejébe.¹² Jézus szenvedésének és vérének láttán a katonák jól szórakoztak, sőt a látvány még újabb kínzási módokra ingerelte őket. Gúnyos köszöntésekkel illették Jézust, és pejoratív kiáltásokkal (amiket más forrásokból is ismerünk) fejezték ki hódolatukat: „Ave, Caesar, victor, imperator!“ Itt Márk zsidó kontextust¹³ közöl, ami a Neovulgata szerint így hangzik: „Ave, rex Iudaeorum!“ A zsidók királya“ kifejezés valószínűleg magában foglalja a katonák mélységes megvetését a zsidók iránt. Ebbe a kategóriába erőszakolják be Jézust is, mint bohócot vagy parodizált királyt. Azáltal, hogy a fejét verik, gúnyolják tehetetlenségét, valamint a megveté-

⁸ A Mk 15,16–19-ben feljegyzett eseményeket megtaláljuk Máténál is, sőt kicsit más formában és kontextusban Jánosnál is. Lukács ezt a történetet nem jegyzi föl, valószínűleg azért, mert nem szokta kiélezní a zsidók és a pogány római világ közötti viszonyt.

⁹ Vö. PERES I.: Jézus megaláztatása, in: *Kálvinista Szemle* 1995/IV.

¹⁰ Vö. SÜETONIUS: *De vita caesarum*, Vitellius, 18.

¹¹ Valószínűleg öreg katonai köpenyt, amely a rómaiaknál rendszerint piros volt.

¹² Olyan palesztinai bokorfajtából lehetett, amelynek hosszú tövisi mélyen behatoltak a bőr alá, ami rendkívüli fájdalmat okozott, a vékonyabb ereket megsértette a fejen, és vérzést váltott ki.

¹³ A megaláztatás állapotát több ószövetségi zsoltár írja le (pl. 22,8; 35,16; 109,25), amit Jézus önmagában tudatosíthatott.

süket fejezik ki. Majd újabb megaláztatás következik: leköpi, letérdelnek előtte, mint igazi király előtt, és vulgárisan kicsúfolják. Bizonyos antik forrásokból, de ószövetségekből is tudjuk: nem volt ritka eset, hogy ilyen állapotban az áldozatot szexuálisan is megbecstelenítették. Amikor a katonák megtelítődnek a gyálázzal, újra felöltöztetik Jézust a ruhájába, és elindulnak vele a kivégzőhelyre.

Prédikációvázlat
Jézus megaláztatása

1. Jézust nem lehet „megkötözni“

Jézust nem kell megkötözni, hanem kioldani. Jézust nem kell megkötözni a politikai rendszerek doktrínáival vagy az egyházak dogmáival. Pedig építik Jézus körül a falat: a világ kívülről, az egyház pedig belülről (Albert Schweitzer). Jézus azonban a feltámadást hirdeti, és semmilyen fal vagy börtön nem tudja őt fogva tartani, még a sír vagy az alvilág sem.

2. Kiknek a királya Jézus?

Jézus király. A zsidók nem akarták, hogy királyuk legyen. Ma azoknak királya, akik nem bilincset tesznek kezére, hanem életüket bízják rá.

3. Jézus azoknak felel, akik bizalommal fordulnak hozzá

Van, amikor Jézus nem felel egy szót sem. A pajkos vagy vádaskodó kérdésekre nem fecsereli a szavakat. De aki fáradt, beteg, tanácstalan vagy a bűn súlya alatt szenved, számíthat Jézus vigasztaló vagy bátorító szavára (vö. Mt 11,28).

4. Döntésünktől függ sorsunk

Ma is az emberek kezén megy át Jézus. Valaki elítéli, valaki védi, valaki csak nézi, mi történik vele. Tudnunk kell azonban, hogy döntésünktől már nem is Jézus sorsa, hanem a mi sorsunk függ. Mit teszek vele, ha rajtam akad meg Jézus élete?

5. A Jézusra mért csapások (végül) engem érnek

Van, amikor Jézust adogatják kézről kézre, és mindenki beleríg egyet: valaki tudatosan, indulattal, haraggal, valaki csalódással, valaki gyenge jelleme miatt. Bár Jézusnak fájhat, de nem árt a rúgás vagy leköpdösés, rajta, a szegeletkövön fordulhat meg az emberek sorsa: valakinek jóra-üdvre, valakinek rosszra-kárára. Mert a Jézusra mért rúgások vagy köpések egyszer visszafordulnak a tettesek saját arcára.

6. A parodizált Király

Jézus előtt lehet gúnyból vagy őszintén hódolni. Aki gúnyosan hajtja meg térdét előtte, az nem gondolja komolyan, hogy Jézus Király lenne valóban. Az ilyen emberek tette azt mutatja, hogy szerintük a parodizált Királyt nem kell komolyan venni és nem kell tőle félni. A betegséget és a halált azonban nem lehet parodizálni. Akinek csak parodizált Királya volt, az aligha várhatja, hogy ez a Király az élet és halál legkínosabb helyzetekben bármit is tegyen az ilyen „tisztelőiért“

7. Krisztus koronája a hívők fejét díszíti

Jézus elviseli a töviskoronát, mert ténylegesen mennyei Király. Nem vágják ő arany koronára, ahogy az emberek. Az ő „koronáját“ mások hordják: Az a legnagyobb dísz, amikor az élet koronája ékesítheti követőit, akik benne nyertek életet.

8. A Krisztus-követők kiszolgáltatottsága

Emberileg véve jogos a félelem, ha ki vagyunk szolgáltatva az embereknek. És mégis, az alattomos emberek cselekedeteire lehet olyan hittel tekinteni, hogy semmit sem tehetnének, ha nem lenne nekik felülről megengedve (Jn 19,11). Aki Isten szolgálatában áll, számolnia kell azzal, hogy szilárd hivatástudata és Isten iránti kitartó engedelmissége miatt valamikor igazságtalanságban, gúnyban, sőt szenvedésben is része lehet – gyakran olyanok részéről, akik maguk is nagyon sajnálatra méltók.

9. Összhangban Isten akaratával

Jézus minden szenvedést csendesen, hallgatagon visel el. Bizonyára felismeri az ószövetségi próféciaák beteljesedését (Ézs 50,5–7; 53,7–8), és azonosítja a zsoltárírók helyzetét, akiknek szavaival leheli ki lelkét a kereszten (Zsolt 22; 35,16; 109,25). Talán éppen a kiválasztás tudata és az ószövetségi elrendeltetéssel való összhang ad neki bátorságot és erőt kitartani. Rendkívüli dolog kitartani a szenvedésben, abban a tudatban, hogy ez az én utam, de egyben Isten útja is, és hogy teljesen összhangban vagyok akaratával.

10. Hódolás megváltásunk Királyának

Isten csendesen ma is jelen van világunkban. Országa erőszaktól szenved, de mégis biztosan tart célja felé, bár ezen a földön a bűn és az emberi gonoszság miatt sok megrázkódtatást kell elviselnie. Azonban életünk egyik legjelentősebb lépése, ha leborulunk Jézus előtt, mint igazi Király előtt, és teljes komolysággal hodo-

lunk neki. Talán ezzel tudjuk legjobban és legmeggyőzőbben kifejezni hálánkat szenvedéséért és váltás-
művéért. Üdvöz légy, zsidók Királya! Üdvöz légy, megváltásunk Királya!